9.6.2025

Ympäristöministeriö
lainsäädäntöjohtaja Johanna Korpi
johtava asiantuntija Emma Terämä

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle,

K 1/2025 vp Hallituksen vuosikertomus 2024
Ympäristöministeriön lausumavastaukset

Jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttaminen
HE 40/2021 vp – EV 112/2021 vp

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa järjestelmällisen arvioinnin lain toimivuudesta keskittyen erityisesti yhdyskuntajätteen kierrätysasteen, jätteenkuljetuksen hintojen sekä pienten ja keskisuurten yritysten kilpailuaseman kehittymiseen esittäen valiokunnalle arvioinnin tulokset vuoden 2025 loppuun mennessä.

Vastaus:
Eduskunnan toimeksiannon toteuttamiseksi ympäristöministeriö käynnisti Suomen ympäristökeskuksen toteuttaman JÄLKI-hankkeen vuonna 2023. Hankkeen loppuraportti esitellään loppuvuodesta 2025.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuudet säätää kevyempi, erityisesti jätteeksi luokittelun päättymiseen sovellettava uusi menettely, jossa toimivalta keskitetään yhdelle viranomaiselle.

Vastaus:
Menettelyä on valmisteltu UTU-työryhmässä (loppuraportti 12/2023). Hallituksen esitysluonnos oli lausunnoilla loppuvuodesta 2024 ja asia on parhaillaan jatkovalmistelussa.

Rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäiseminen ja korvaaminen
HE 154/2021 vp – EV 193/2021 vp

1. Eduskunta edellyttää, että lintudirektiivin mahdollistamia poikkeusmenettelyjä sovelletaan joustavasti merimetsokannan aiheuttamien vahinkojen ehkäisemiseksi.

Vastaus:
Lupaviranomainen myöntää poikkeusluvan luonnonsuojelulain (9/2023) lajeja koskevista rauhoitussäännöksistä laissa säädetyin edellytyksin. Poikkeamislupa voidaan myöntää ainoastaan lintudirektiivin 9 artiklan mukaisin perustein. Poikkeuslupia myönnetään lähinnä viljelmille tai kalavesille koituvan vakavan vahingon estämiseksi, lentoturvallisuuden sekä kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi. Poikkeusluvan myöntämisen

edellytyksenä on, ettei toimenpiteelle, johon lupaa haetaan, ole muuta tyydyttävää ratkaisua ja poikkeus ei haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä tai saavuttamista.

Merimetsoa koskevaa poikkeuslupamenettelyä on sujuvoitettu monin eri tavoin. Verkkosivujen (ymparisto.fi) sisältöä on kehitetty lisäämällä ohjeet poikkeuslupien hakemiseksi myös merimetsoa koskien. Merimetsoseurannasta on tehty erilliset verkkosivut. Lisäksi on jatkettu yhteistyötä merimetsotyöryhmien kautta ja ennakkoneuvotteluja luvanhakijoiden kanssa. Menetelmäohjeistusta merimetsojen aiheuttamien vahinkojen ehkäisemiseksi on päivitetty. Vuonna 2024 poikkeuslupien hakemiseen ja käsittelyyn on otettu käyttöön sähköinen lupajärjestelmä. Käsittelyaikoja on nopeutettu kaikkien poikkeuslupahakemusten osalta lisäämällä lupaviranomaisen resursseja.

2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää viipymättä merimetson aiheuttamia vahinkoja kaupalliselle kalastukselle ja valmistelee erillisen tukijärjestelmästä annettavan hallituksen esityksen, mikäli selvitys osoittaa, että merkittäviä vahinkoja aiheutuu. Valmistelun etenemisestä on esitettävä selvitys vuoden 2022 loppuun mennessä, mikäli hallituksen esitystä ei ole annettu eduskunnalle.

Vastaus:
Ympäristöministeriö on rahoittanut 2-vuotista Merimetson aiheuttamien suorien kalatalousvahinkojen määrän ja laadun arviointi Suomen merialueilla -hanketta, jonka toteuttajana on Luonnonvarakeskus, Turun yliopisto ja Novia AMK. Hanke selvitti merimetsoista aiheutuvien vahinkojen suuruutta pyydyksissä ja kalanviljelylaitoksilla. Hanke käynnistyi huhtikuussa 2022 ja kesti vuoden 2023 loppuun asti. Tutkimustulosten mukaan verkot suojasivat kasvatusaltailla kaloja merimetson saalistukselta varsin hyvin. Harmaahaikaran todettiin aiheuttavan huomattavasti suurempaa haittaa kalankasvatukselle kuin merimetso. Tutkimustulokset antoivat viitteitä siitä, että oikein valituilla ja ylläpidetyillä suojaustoimenpiteillä vahinkoja pystytään merkittävästi ennaltaehkäisemään. Toisaalta suojaustoimenpiteistä samalla aiheutuu kustannuksia. Tutkimuksen tuloksia hyödynnetään arvioitaessa merimetson ja harmaahaikaran vaikutuksia kalastuselinkeinoon ja vesiviljelyyn sekä arvioitaessa tarvetta säätää vahinkojen korvaamisesta.

Laki yhteishallinnosta valtion tukemissa vuokrataloissa
HE 182/2022 vp – EV 152/2022 vp

Eduskunta edellyttää, että ympäristöministeriö seuraa lain toimeenpanoa, vaikutuksia asukkaiden osallistumismahdollisuuksiin ja lain toimivuutta kokonaisuudessaan alusta asti huolellisesti arvioiden erityisesti hybridiosallistumisen toimivuutta sekä mahdollisuuksia kehittää uusia osallistumisen tapoja tietoteknisiä mahdollisuuksia hyödyntäen ja toimittaa tästä valiokunnalle selvityksen vuoden 2026 loppuun mennessä.

Vastaus:
Laki yhteishallinnosta valtion tukemissa vuokrataloissa tuli voimaan vuoden 2024 alussa ja selvitys käynnistetään, kun lain toimeenpanosta ja soveltamisesta on riittävästi käytäntöä.

Luonnonsuojelulaki, vesilain luontotyyppisuojelun tarkistaminen
HE 76/2022 vp – EV 227/2022 vp

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii luonnontieteellisen keskusmuseon resurssien riittävyydestä luonnonsuojelulaissa asetettujen tehtävien hoitamisen turvaamiseksi.

Vastaus:
Luonnontieteellinen keskusmuseo (Luomus) on Helsingin yliopiston alainen laitos. Sen mukaisesti rahoitus museon tehtäviin tulee pääsääntöisesti opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Luonnonsuojelulain (9/2023) 10 pykälän mukaan Luonnontieteellinen keskusmuseo toimii CITES-asetuksessa (neuvoston asetus (EY) N:o 338/97) tarkoitettuna tieteellisenä viranomaisena. Ympäristöministeriö rahoittaa tehtävän hoitamista ministeriön ja Luomuksen välisen sopimuksen mukaisesti. Luonnonsuojelulain 10 pykälän mukaisesti Luomus vastaa lisäksi osaltaan eliölajien suojeluun, seurantaan ja tiedonhallintaan liittyvistä tehtävistä. Pitkäaikaiseen perinteeseen nojautuen Luomuksen vastuulla on eräitä lajiston, erityisesti linnuston, pitkäaikaisseurantoja, joiden toteuttamista ja ylläpitämistä ympäristöministeriö osaltaan rahoittaa. Joiltakin osin resurssien riittävyydestä huolehtiminen edellyttää jatkotarkastelua eri tahojen kanssa, liittyen erityisesti Luomuksen ylläpitämään laji-tietojärjestelmään, joka muodostaa osan lain 117 pykälässä tarkoitettua luonnonsuojelun tietojärjestelmää.

2. Eduskunta edellyttää toistaen kirjelmän EK 42/2022 vp mukaisen lausuman, että poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkihanhien hyödyntäminen sallitaan ja että hallitus valmistelee välittömästi esityksen luonnonsuojelulain muuttamisesta siten, että lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen poikkeuksen perusteella mahdollistetaan poikkeusluvalla tapetun valkoposkihanhen haltuunotto ja asiallinen hyötykäyttö.

Vastaus:
Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti ”tarpeettomat metsästysrajoitukset elinvoimaisten lajien, kuten merimetson ja valkoposkihanhen osalta poistetaan, ja lajit siirretään metsästyslain piiriin.” Poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkihanhien haltuunotto ja hyödyntäminen ravintona ratkaistaan parhaiten siirtämällä valkoposkihanhi metsästyslain piiriin. Siirto toteuttaisi eduskunnan kirjelmässä EK 42/2022 vp edellytetyn lopputuleman ja kunnioittaa kansallisen lainsäädännön johdonmukaisuutta. Lintudirektiivistä johtuvat velvoitteet on kansallisesti toimeenpantu luonnonsuojelulailla ja metsästyslailla, joilla on toisistaan eroavat tavoitteet. Metsästys ja siihen kytkeytyvä saaliin haltuunotto ja hyötykäyttö on rajattu metsästyslailla säänneltäviin lajeihin (metsästyslaki 1 ja 2 pykälät) kun taas luonnonsuojelulain soveltamisalaan kuuluvien lajien osalta kuolleiden eläinten haltuunotto ja hyödyntäminen on kielletty (luonnonsuojelulaki 70 pykälä). Metsästetyn yksilön hallussapito ja hyötykäyttö kuuluvat kansallisessa lainsäädännössä siten vakiintuneesti metsästyslain piiriin ja yksittäisen lajin vuoksi tehtävä merkittävä kansallisen lainsäädännön muutos rikkoisi nykyisen lainsäädännön johdonmukaisuutta ja loisi paineita kohdella samoin muitakin rauhoitettuja lajeja. Valkoposkihanhen siirrolle metsästyslain piiriin ei ole luonnonsuojelulaista (9/2023), lintudirektiivistä (2009/147/ETY) tai kansainvälisistä sopimuksista (Bernin sopimus) johtuvia esteitä.

Valkoposkihanhen ja merimetson siirtoa riistalajeiksi valmistelevien viranhaltijatyöryhmän ja seurantaryhmän toimikausi alkoi 16. toukokuuta 2024 ja jatkuu 31. elokuuta 2025 saakka.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää ekologisen kompensaation pilottihankkeiden kautta parhaiden käytäntöjen keräämistä järjestelmän vapaaehtoisen käyttöönoton ja luotettavuuden kehittämiseksi.

Vastaus:
Ympäristöministeriön rahoittama rekisteri ekologisista kompensaatioista ja sen sähköinen hakemuspalvelu on otettu täysimääräisesti käyttöön lokakuussa 2024. Ympäristöministeriö on julkaissut joulukuussa 2024 oppaan vapaaehtoisen ekologisen kompensaation soveltamisesta verkkosivuillaan. Ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen yhteisesti rahoittama ekologisen kompensaation pilottihanke on päättynyt 31.12.2024 ja sen tulokset julkaistiin tammikuussa 2025. Suomen ympäristökeskuksen ja Suomen Akatemian

rahoittaman strategisen tutkimuksen BOOST-hankkeen yhteisesti valmistelemat ohjeet laskentatyökalujen ja ekologisen tilan mittariston käyttöön julkaistiin 30.1.2025. Soveltamisohjeet edistävät vapaaehtoisen ekologisen kompensaation käyttöönottoa ja sen luotettavuutta. Ympäristöministeriö seuraa soveltamiskäytäntöä.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää luonnonsuojelulain rikkomiseen liittyvien rangaistussäännösten osalta syyksiluettavuutta koskevien säännösten johdonmukaisuuden ja valmistelee tarvittavat korjausehdotukset.

Vastaus:
Aiemmasta vastauksesta poiketen luonnonsuojelulain rikkomiseen liittyvien rangaistussäännösten syyksiluettavuutta ei ole mahdollista tarkastella päivitetyn ympäristörikosdirektiivin kansallisen täytäntöönpanon valmistelun yhteydessä. Vuoden 2025 aikana laaditaan yhdessä oikeusministeriön kanssa selvitys tarpeesta valmistella hallituksen esitys luonnonsuojelulain säännösten muuttamiseksi. Mikäli osoittautuu, että säännöksiä on tarpeen muuttaa, ympäristöministeriö käynnistää asiaa koskevan lainvalmisteluhankkeen.

Ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain muuttaminen
HE 128/2022 vp – EV 188/2022 vp

3. Eduskunta edellyttää, että ympäristöllisten menettelyjen kehittämistä jatketaan tavoitteena menettelyjen yhdentäminen kohti valtakunnallisen mallin kautta toteutettavaa yhden luukun lainsäädäntöä ja lupaa.

Vastaus:
Hallitusohjelmassa on päätetty uudistaa valtion aluehallinto ja perustaa uusi Lupa- ja valvontavirasto. Uuteen valtakunnalliseen ja monialaiseen virastoon yhdistetään Valvira, Aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ympäristövastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. Investointien edistämiseksi edetään kohti yhden luukun mallia, jossa asiointi ja lupien haku tapahtuvat keskitetysti ja digitaalisesti yhden, toimivan ja käyttäjälähtöisen lupaprosessin kautta. Yhdellä viranomaisella on vastuullaan lupaprosessin eteneminen ja koordinointi tarvittavine selvityksineen. Tämä viranomainen vastaa myös siitä, että luvan hakijalla on mahdollisuus etukäteen keskustella luvitukseen liittyvistä velvollisuuksista, selvitystarpeista ja reunaehdoista. Tavoitteena on, että yllättäviä lisäselvitys- ja täydennyspyyntöjä voitaisiin hyvällä yhteistyöllä ja ennakoinnilla vähentää. Tavoitteena on myös, että luvituksen kokonaisuutta toteutetaan viranomaisten ja hanketoimijoiden yhteistyöllä rinnakkain, eikä irrallisina peräkkäisinä palasina.

Ympäristöministeriön yhden luukun lainsäädäntöhankkeessa pyritään valtakunnallisen toimivallan omaavan lupa-, ohjaus- ja valvontaviranomaisen mallissa sujuvoittamaan ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjä ja vahvistamaan yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä. Hankkeessa kehitetään lakia eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta ja muita yhden luukun mallia edistäviä lakeja. Lisäksi valmistellaan niin sanottua yhteiskäsittelyä koskevia säännöksiä, täytäntöönpannaan eräitä lupamenettelyjen kehittämiseen liittyviä EU-säädöksiä sekä yhteensovitetaan ja selkeytetään YVA-menettelyn ja lupamenettelyn välistä suhdetta. Tavoitteena on, että lupakäsittelyjä yhdistämällä hakemus uudessa lupa-, ohjaus- ja valvontavirastossa johtaa lähtökohtaisesti yhteen viranomaispäätökseen ja valitusmahdollisuuteen.

Ympäristöministeriössä valmistelussa oleva hallituksen esitys laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa ja eräiksi muiksi siihen liittyviksi

laeiksi on tarkoitus antaa eduskunnalle helmikuussa 2025. Esityksessä ehdotetaan useita säännösmuutoksia, joilla toteutettaisiin ympäristöllisten asioiden yhden luukun asiointimahdollisuutta uudessa valtion Lupa- ja valvontavirastossa.

Täydennys vastaukseen:
Eduskunnalle on keväälle 2025 annettu esitys valtion aluehallinnon uudistamisesta HE 13/2025 vp (HaVM 15/2025 vp) sekä HE 41/2025 vp laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (YmVM 8/2025 vp). Lisäksi yhden luukun palvelujen hankkeessa eduskunnalle on keväällä 2025 annettu esitys laeiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 ja 5 §:n sekä luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta (HE 42/2025 vp, YmVM 9/2025 vp).

Laki ympäristövahinkorahastosta
HE 183/2022 vp – EV 199/2022 vp

1. Eduskunta edellyttää, että ympäristöministeriö lain toimivuusseurannassaan arvioi erityisesti sitä, toteutuuko maksukertymä ja maksurasituksen kohdistuminen eri toimialoihin ja erikokoisiin yrityksiin käytännössä siten kuin hallituksen esityksen vaikutusarvioinnissa on esitetty, raportoi seurannan ja arvioinnin tuloksista valiokunnalle ja ehdottaa tarvittaessa muutosta maksujärjestelmään vuoden 2026 loppuun mennessä.

Vastaus:
Ympäristövahinkorahaston toiminta alkoi 1.1.2025. Rahaston korvausten maksamiseen tarkoitetut varat kerätään ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan harjoittajilta kertaluonteisina tai vuosittaisina ympäristövahinkomaksuina. Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi ympäristövahinkorahastosta ja siihen liittyviksi laeiksi esitetään arvio rahaston pääoman kertymisestä ja maksurasituksen kohdistumisesta toimialoittain (HE 183/2022 vp, luku 4.2.2). Kertaluonteisten maksujen kantaminen aloitetaan vuonna 2025. Vuosittaisten maksujen kantaminen aloitetaan hallituksen esityksessä esitetystä poiketen vasta vuonna 2026 maksunkannon kohdistuessa edellisenä vuonna harjoitettuun toimintaan.

Ympäristövahinkorahastosta annetussa laissa (1262/2022) tarkoitettuna maksunkantoviranomaisena toimii Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus. Lain toimeenpanotyössä kehitetään maksunkantojärjestelmää koskevia raportointiominaisuuksia. Raportointiominaisuuksilla tuotetaan tietoa muun muassa maksunkantojärjestelmän toiminnasta, maksujen kohdentumisesta ja maksujen suuruudesta järjestelmää koskevan seurannan ja toimivuusarvioinnin tueksi. Ympäristöministeriö huolehtii lain toimeenpanon seurannasta lausuman mukaisesti.

Korkotukimallin kehittämistarpeet
HE 248/2022 vp – EV 283/2022 vp

Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa korkotukimallin kehittämistä kannustavammaksi.

Vastaus:
Pitkän korkotukimallin kehittämistarpeita ja toimivuutta seurataan ympäristöministeriössä. Asuntorakentamisen pitkän korkotukimallin lainsäädännön ajantasaisuus ja mallin houkuttelevuus toimijoille varmistetaan, jotta edellytykset valtion tukemalle asuntotuotannolle pysyvät riittävällä tasolla. Ympäristöministeriö seuraa pitkään korkotukimalliin vuonna 2023

voimaan tulleiden säännösten vaikutuksia etenkin mallin kannustavuuteen ja jatkaa korkotukimallin kehittämistä.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä
HE 140/2022 vp – EV 310/2022 vp

1. Eduskunta edellyttää, että ympäristöministeriö ottaa rakennusalan toimijoiden esitystä kohtaan esittämän kritiikin vakavasti ja mahdollinen järjestelmän jatkokehittäminen tehdään hyvässä yhteistyössä alan toimijoiden kanssa ja vaikutustenarviointiin kiinnitetään erityistä huomiota.

Vastaus:
Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä tuli voimaan 1.1.2024. Mahdollista järjestelmän jatkokehittämistä arvioidaan, kun tietojärjestelmä on otettu käyttöön. Ympäristöministeriö on rakentamislakiin (751/2023) liittyvien asetusten valmistelun yhteydessä kuullut rakennusalaa erilaisissa työpajoissa. Lisäksi ympäristöministeriö on asettanut 26.10.2023 erillisen seurantaryhmän, jonka tehtävänä on keskustella ja kommentoida rakentamislain nojalla valmistelussa olevia asetusluonnoksia ja tukea niiden valmistelua. Tämän seurantaryhmän työn alle kuuluvat rakentamislain 72 ja 73 pykälän nojalla annettavat asetukset, joihin viitataan rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain 7 pykälässä 1.1.2025 alkaen.

2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi turvallisuuden kannalta kriittistä infrastruktuuria koskevan tiedon suojaamista koskevassa työssä myös rakennustiedon saatavuuteen ja kasautumiseen liittyviä riskejä sekä tiedon salassapitotarpeita.

Vastaus:
Valtiovarainministeriö on valmistelemassa uutta työryhmää, joka arvioi kriittisen infrastruktuurin tietojen avointa jakamista huomioiden kansallinen turvallisuus.

Täydennys vastaukseen:
Valtiovarainministeriön johdolla on käynnissä työryhmä, joka arvioi kriittisen infrastruktuurin tietojen avointa jakamista huomioiden kansallinen turvallisuus. Työryhmän väliraportti tullaan julkaisemaan lähiaikoina. Työssä on keskitytty erityisesti kansallisen kriittisen infrastruktuurin riskeihin sisältäen niiden rakennustiedot. Kriittisen infrastruktuurin riskeihin on tarkoitus kehittää kuntatoimijoiden kanssa yhteinen riskien hallintamalli. Rakennustietojen salassapitotarpeiden arviointi tehdään osana julkisuuslain uudistusta.

3. Eduskunta edellyttää, että julkisuuslain ja henkilötietolain yhteydessä tarkastellaan kriittisesti rakennuslupatietojen saatavuutta muuhun kuin viranomaiskäyttöön.

Vastaus:
Oikeusministeriö on käynnistänyt joulukuussa 2023 säädösvalmisteluhankkeen kansallisen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksesta. Työ jatkuu vuoteen 2026 asti ja ympäristöministeriö osallistuu hankkeeseen. Oikeusministeriöllä on käynnissä julkisuuslain uudistustyö. Vuonna 2025 aloitetaan arvioimaan julkisuuslain salassapitoperusteiden muutostarpeet, Suomen sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden muuttuneet tarpeet huomioon ottaen.

Rakentamislaki ja sen vaikutukset
HE 139/2022 vp – EV 333/2022 vp

1. Eduskunta edellyttää, että palvelulupauksen käyttöä pilotoidaan yhteistyössä kuntien kanssa ja saatujen kokemusten perusteella tehdään johtopäätöksiä palvelulupauksen laajemmasta käytöstä.

Vastaus:
Rakentamislain ”korjaussarjassa” (rakentamislain muutos 897/2024, HE 101/2024 vp) säädettiin käsittelyaikatakuusta. Rakennusvalvontaviranomaisen on ratkaistava rakentamislupahakemus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on vireille pantu rakennusvalvonnassa ja liitteet mahdollistavat hakemuksen käsittelyn. Suunnittelutehtävän vaativuudeltaan poikkeuksellisen ja erityisen vaativan rakentamishankkeen rakentamislupahakemus sekä puhtaan siirtymän sijoittamislupahakemus on ratkaistava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on vireille pantu rakennusvalvonnassa ja liitteet mahdollistavat hakemuksen käsittelyn. Lupahakemuksen käsittelyn viivästymisestä on kunnan oma-aloitteisesti palautettava rakentamislupamaksusta 20 prosenttia kultakin viivästyksen kuukaudelta, jollei viivästys ole aiheutunut hakijasta.

2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ehdotetun sääntelyn vaikutuksia perusoikeuksien toteutumiseen sekä lupaprosessien kestoon ja sujuvuuteen ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin mahdollisten ongelmien poistamiseksi.

Vastaus:
Rakentamislaki tuli voimaan 1.1.2025, joten sääntelyn vaikutuksista perusoikeuksien toteutumiseen ja lupaprosesseihin ei ole vielä tietoa. Rakentamislain korjaussarjassa muutoksenhaluoikeuksia kavennettiin. Museoviranomaisen valitusoikeutta rajattiin valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviin kohteisiin. Valitusoikeus kumottiin sellaiselta rekisteröidyllä yhteisöltä, jonka toimialaan kuuluu kulttuuriperinnön vaaliminen tai rakennetun ympäristön laatuun vaikuttaminen. ELY-keskuksen valitusoikeus muutettiin vastaamaan maankäyttö- ja rakennuslain 192 pykälää. Maisematyöluvan valitusoikeuteen lisättiin uusi 2 momentti, joka koskee tilannetta, jossa maisematyöluvalla toteutetaan lainvoimaista asema- tai yleiskaavaa. Näissä tilanteissa valitusoikeus rajattiin viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajaan ja haltijaan sekä siihen, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Ilmastovuosikertomus 2023
K 17/2023 vp – EK 3/2024 vp

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin keskeisten ilmastopolitiikan suunnitelmien päivittämiseksi ja valmistelee ehdotukset kustannustehokkaiksi lisätoimiksi toimien kokonaisvaikutukset huomioon ottaen.

Vastaus:
Valtioneuvosto on päättänyt ryhtyä eduskunnan kirjelmään sisältyvästä lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin 11.4.2024. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman ja energia- ja ilmastostrategian laatiminen on aloitettu vuoden 2023 loppupuolella. Lisätoimia valmistellaan sekä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman että energia- ja ilmastostrategian laatimisen yhteydessä. Tarkoitus on, että politiikka-asiakirjat valmistuvat vuoden 2025 alkupuoliskolla.

Täydennys vastaukseen:

Aikataulu edellä mainituille politiikka-asiakirjoille on viivästynyt; ne on tarkoitus antaa vuoden 2025 aikana. Ympäristöministeriö valmistelee vuoden 2025 ilmastovuosikertomusta, joka on tavoitteena antaa kesällä 2025.

Laki luonnonsuojelulain muuttamisesta
HE 41/2024 vp – EV 49/2024 vp

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lain toimeenpanoa ja arvioi lain toimeenpanon vaikutuksia.

Vastaus:
Ympäristövaliokunnan mietinnössä 3/2024 todetaan lausumaehdotuksen osalta, että ”RED III-Direktiivi mahdollistaa sen, että erittäin tärkeän yleisen edun mukaiseksi määriteltäisiin vain tietyt teknologiat tai hankkeet. Sen mukaan jäsenvaltiot voivat asianmukaisesti perustelluissa ja erityisissä olosuhteissa rajoittaa kyseisen artiklan soveltamisen koskemaan alueensa tiettyjä osia sekä tietyn tyyppisiä teknologioita tai tiettyjä teknisiä ominaisuuksia käsittäviä hankkeita kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan esitettyjen painopisteiden mukaisesti. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on ehdotettu, että esimerkiksi vesivoima tulisi rajata soveltamisalan ulkopuolelle. Valiokunta katsoo, ettei rajauksille ole katsottava olevan tarvetta tai perusteita. Direktiivin täytäntöönpano vaikuttaa käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen osalta vain hyvin rajatusti mahdollisuuksiin poiketa luonnonsuojelulain edellytyksistä uusiutuvan energian hankkeissa, ei laajemmin uusiutuvan energian hankkeiden valintoihin. Koska valiokuntakuulemisessa on noussut asiaa koskevaa huolta esiin, valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että uusien säännösten soveltamista seurataan tarkasti ja soveltamisalan mahdollista rajoittamistarvetta selvitetään välittömästi, jos edellä kuvattu tilanne muuttuu.”

Ympäristöministeriö on seurannut lain toimeenpanoa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ympäristöministeriölle toimittamissa poikkeuspäätöksissä. Poikkeusperustetta ei ole käytetty lain voimaantulon ja 31.12.2024 välisenä aikana yhtään kertaa. Kun poikkeamissäännösten soveltaminen on ennakoidulla tavalla poikkeuksellista tai olematonta, ei ole tullut esiin tarvetta valiokunnan esiin nostamaan erittäin tärkeän yleisen edun rajaamiseen tietynlaiseen teknologiaan tai hanketyyppiin tai valtion tiettyyn osaan.

Ympäristöministeriössä on valmisteilla hallituksen esitys laeiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta, joka on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätkaudella 2025. Siinä tarkennettaisiin uusiutuvan energian laitoksen määritelmää, joten käytännössä poikkeussäännösten soveltuvuus tarkentuisi sen myötä.

Täydennys vastaukseen:
Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys laeiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 ja 5 §:n sekä luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta (HE 42/2025 vp, YmVM 9/2025 vp). Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmä on esityksen myötä tarkentunut siten, että uusiutuvan energian tuotantolaitokseksi katsottaisiin jatkossa ainoastaan ne laitokset, jotka tuottavat pelkkää uusiutuvaa energiaa.

Lakialoite laiksi rakentamislain 17 pykälän muuttamisesta sekä rakentamislain 180 pykälän muuttamisesta
HE 101/2024 vp – EV 190/2024 vp

Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkastelee viipymättä kaukolämmön paikallisten kasvihuonekaasupäästöjen skenaariolaskentamenetelmien käyttöönottoa yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa.

Vastaus:
Tarkastelu on aloitettu yhteistyössä ympäristöministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön ja keskeisten sidosryhmien kanssa. Keskeiset tarkasteltavat kysymykset liittyvät verkkokohtaisten päästöjen laskentamenetelmään ja skenaarioihin. Tavoitteena on mahdollistaa niiden käyttö vähähiilisyyden arvioinnissa kansallisessa päästötietokannassa esitettyjen kansallisten energiantuotannon päästöskenaarioiden lisäksi. Alalta odotetaan ratkaisuehdotuksia asian edistämiseksi. Arviointimenetelmästä säädetään ympäristöministeriön asetuksessa rakennuksen ilmastoselvityksestä ja rakennustuoteluettelosta (1027/2024).